

**BP. FŐV. XIII. KER. ÖNKORMÁNYZAT
XIII.KERÜLETI ZENEISKOLA
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNY**

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

NEVELÉSI PROGRAM

Budapest, 2004. április

TARTALOMJEGYZÉK

I.	BEVEZETÉS	Oldal
	Az intézmény működését meghatározó törvények, jogszabályok, dokumentumok	1
	1. Az iskola bemutatása	2
	A XIII. ker. Zeneiskola telephelyei	3
	2. Az iskola önmeghatározása	4
	3. Zeneiskolánk története	5
	4. A XIII. kerületi Zeneiskola bemutatása	5
	5. Eredményeink	7
	6. A Zeneiskola szerepe a kerület és a főváros közművelődésében	7
	7. Kapcsolataink	8
II.	NEVELÉSI PROGRAM	
	1. A Zeneiskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, feladatai, eszközei, eljárásai	10
	2. A zeneművészeti nevelés céljai és feladatai	15
	3. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	18
	4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	18
	5. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	20
	6. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	22
	7. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	24

**Az intézmény működését meghatározó törvények, jogszabályok,
dokumentumok**

- A Magyar Köztársaság Alkotmánya
- A közoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXIX. közoktatási törvény ide vonatkozó paragrafusai (különös tekintettel a 48 § 8. bekezdésre)
- A nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló – többször módosított – 11/1994.(VI. 8.) MKM rendelet
- Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998.(VI.10.) MKM rendelet
- A gyermeki jogok chartája
- Az Intézmény Alapító Okirata 179/2000.(XII. 14.)
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló – többször módosított – 1992. évi XXXIII. Törvény.
- A pedagógus továbbképzéséről szóló 277/1997. (XII. 22.) Korm. sz. rendelet

I. BEVEZETÉS

1. Az iskola bemutatása

Az intézmény típusa:	alapfokú művészetoktatási intézmény
Az intézmény neve:	Bp. Főv. XIII. kerületi Önkormányzat XIII. kerületi Zeneiskola
Székhelye:	Alapfokú művészetoktatási intézmény 1136 Budapest, Hollán E. u. 21/b. Az intézmény telephelyei működnek az önkormányzat által fenntartott általános iskolákban (részletezve lásd a 3. oldalon).
Az alapító szerv neve:	Főv. Tanács VB
Az alapítás éve:	1952
Alapításkori elnevezés:	Főv. Zeneiskola Szervezet 2.sz. Körzeti Zeneiskolája Bp. XIII. ker. Fürst S. u. 21/b.
Alapítójának jogutódja és az intézmény fenntartója:	Bp. Főv. XIII. ker. Önkormányzat 1139. Bp. Béke tér 1.
A felügyeleti szerv:	Bp. Főv. XIII. ker. Önkormányzat Képviselő testülete
Az intézmény jogállása:	önálló jogi személy
Az intézmény alaptevékenysége:	alapfokú művészetoktatás - zeneművészeti ág - hangszeres, vokális és elméleti oktatás egyénilag és csoportosan (részletezve a 21.oldalon)
Alapító okirat kelte:	2004. március 31.

A XIII. kerületi Zeneiskola telephelyei
a 2003/2004-es tanévben

Tagozat (iskola neve):	Cím:	Tanszakok:
Általános Iskola	1135.Bp.Csata u. 20.	cselló, zongora,zeneirod. trombita, EK,szolfézs
Ének-zenei és Testnevelési Általános Iskola	1134.Bp.Dózsa Gy.u.136.	hegedű,zongora,furulya klarinét,fagott,kamarazene, szolfézs
Hegedűs Géza Általános Iskola	1139.Bp.Fiastyúk u.47-49.	hegedű,zongora,furulya, kamara,EK
Eötvös József Általános Iskola	1131.Bp.Futár u.18.	hegedű,zongora,gitár, EK,szolfézs,kamarazene
Számítástechnikai Általános Iskola	1138.Bp.Gyöngyösi st.7.	zongora,furulya,fuvola, improvizáció,EK,szolfézs
Hunyadi Mátyás Általános Iskola	1138.Bp.Karikás F.u.3.	hegedű,zongora,furulya fuvola,szolfézs, EK
Kék Általános Iskola	1133.Bp.Pannónia u.88.	hegedű,zongora,gitár
Gárdonyi Géza Általános Iskola	1137.Bp.Radnóti M.8-10.	hegedű,zongora,ének, szolfézs, EK
Hermann Ottó Általános Iskola	1137.Bp.Radnóti M.35.	hegedű,zongora,gitár, EK,szolfézs
Pannónia Általános Iskola furulya,fuvola,mélyrész,EK,	1133.Bp.Tutaj u.7-11.	
Berzeviczy Gizella Általános Iskola	1134.Bp.Tüzér u.56-58.	oboa,harmonika,szolfézs hegedű,cselló,zongora,EK,
Kassák Lajos Gimnázium	1134.Bp.Váci út 61.	improvizáció klarinét
*		
(A ZENEISKOLA épületében	/1136.Bp.Hollán E.u.21/b./	összes tanszak (harsona és harmonika kivételével) (+ütőtanszak,collegium musicum és a zenekarok)

A kihelyezett tagozatokon összesen 29 tanteremben (ebből 7 önálló zeneterem), a Zeneiskola épületében 12 teremben és a hangversenyteremben tanítunk.

2. Az iskola önmeghatározása

**„A gyermek ember...
Joga van a törvények nyújtotta védelemre,
gondozásra és nevelésre,
szeretetre és megértésre,
gyermek voltának elismerésére
és képességei kifejlesztésére”**

(Nyíri Tamás)

A művészeteknek és azon belül a zenének semmi máshoz nem mérhető embernevelő és formáló szerepe van.

Iskolánk a zenei, művészeti nevelés lehetőségeivel és eszközeivel élő személyiségfejlesztő iskola.

Értékrendünkben meghatározó a tanár felelősségérzete, bizalma és szeretete a rábízott gyermekek iránt.

Elsődleges feladatunk zenére nyitott személyiségek nevelése a hangszeres és vokális képzésen, az ismeretek közvetítésén túl.

Iskolánk pedagógiai programja és a helyi tanterve felépítés szempontjából *követelmény-központú*, pedagógiai koncepciója szerint *tanuló-központú*.

Élmény-játék-siker-öröm: olyan kulcsszavak a pedagógiában, melyeket a nevelés egész folyamatában alapvetően fontosnak érzünk.

A célok megvalósításához szükség van tenni akaró, a gyermekekre hatni tudó, képzett tanári közösségre, melynek tagjai alkalmasak a fejlődésre és a közös döntések mellett önálló elképzeléseik megvalósítására.

Szeretnénk megőrizni az iskola hagyományos szellemiségét, melyre minden szinten (pedagógus-gyermek, pedagógus-szülő, pedagógus-pedagógus, pedagógus-vezetés, pedagógus-pedagógus munkát segítők) a bizalom, az összetartozás, a tolerancia és a közösség tagjainak egymás iránti megbecsülése a jellemző.

**„A művészet a nevelés
legnemesebb eszköze”**

(Thomas Mann)

3. Zeneiskolánk története

Elődiskolánk, 1943-tól a Goldmark Károly magán-zeneiskola volt, 25 tanárral és 150 növendékkel. A tanári kar kitűnő pedagógusokból, zenei életünk kiválóságaiból állt (Dénes Vera, Kadosa Pál, Lukács Pál, Sándor Frigyes, Sándor René, Szabolcsi Bence, Szelényi István, Ungár Imre).

Államosítás után – 1952-től – a Föv. Zeneiskola Szervezet 2.sz. Körzeti Zeneiskolája lett. Nyolc tanszakon, 51 tanárral és több mint 1000 növendékkel. A körzet magába foglalta a teljes XIII. kerületet és az V. kerület egy részét, összesen 17 zenetanfolyamot működtetve. (Kerületünkben a Váci út 57. sz. alatti általános iskolában 1937-ben létesült az első zenetanfolyam és a mai napig működik itt kihelyezett tagozat.)

A mennyiségi és minőségi növekedés hatására megváltozott a zeneoktatás struktúrája a fővárosban. A zeneiskolák a kerületi tanácsok fennhatósága alá kerültek. 1968-tól – a decentralizáció után – zeneiskolánk fenntartója a XIII. kerületi Tanács (1989-től a XIII. kerületi Önkormányzat).

Közel 50 éves fennállása alatt olyan nagyszerű muzsikusokat adott a zenei életnek, mint Schiff András, Némethy Attila, Szenthelyi Judit, Lendvay József, Győriványi Ráth György, de növendéke volt Bella István költő, és Bächer Iván író is. Sok kiváló zenekari- és kamarazenesz, zenetanár, amatőr muzsikus és zeneszerető, hangverseny-látogató tanult iskolánkban. Kimagasló tanáregyéniségeink – dr. Komjáthy Aladárné zongora- szakfelügyelő, Balsay Krisztina hegedű-szaktanácsadó, gyakorlatvezető tanár és Papp Lajos zeneszerző – zenész- és tanárgenerációkat neveltek, kottakiadványaikkal, írásaikkal segítették a magyar zeneoktatás fejlődését.

4. A XIII. kerületi Zeneiskola bemutatása

A XIII. kerület városrészei: Angyalföld, Újlipótváros, Vizafogó, Margitsziget és Népsziget.

A Zeneiskola központi épülete Újlipótvárosban található. A kihelyezett tagozatok Angyalföldön és az Újlipótváros általános iskoláiban működnek. Ennek megfelelően változatosak az adottságok, és különfélék a társadalmi elvárások.

Zeneiskolánk a főváros egyik bázisiskolája. Kitűnő akusztikával rendelkező hangversenytermünk fővárosi versenyek (Fővárosi Zongora-, Szolfézs-, Trombita-, Négykezes és Kézzongorás Verseny, Harmonika találkozó), országos továbbképzések (zongora, szolfézs, trombita), szakmai bemutatók, tanácskozások és hangversenyek színhelye. A fenntartó, a kerületi Pedagógiai Szolgáltató Központ, valamint a közeli általános iskolák számára rendezvények megtartására biztosítjuk a hangversenytermet.

Kerületünkben a zenetanulás társadalmi igény. Az iskola növendékmegtartó ereje évről-évre változatlan. A tanulók 96 %-a „A” tagozaton tanul, 4 %-a „B”-tagozatos, kiemelkedő képességű. Zeneművészeti szakközépiskolákba, esetenként főiskolára valamint az ELTE ének-zene tanárképző szakára évente 6-10 tanítványunk tesz sikeres felvételit.

Az orgona, cimbalom és hárfa kivételével valamennyi hangszeren, a vokális és elméleti tárgyakkal együtt összesen 28 tanszakon tanulhatnak növendékeink.

Tantestületünket szakmailag jól felkészült tanárok alkotják, közülük 21 egyetemi végzettségű, 3 fővárosi szaktanácsadó, 4 gyakorlatvezető és 2 kerületközi munkaközösség-vezető. Sok kolléga rendelkezik két diplomával. Volt növendékeink közül jelenleg 15-en tanítanak iskolánkban.

Az iskola szaktanácsadói tevékenyen részt vettek a központi tantervek kidolgozásában. Több tanárunknak jelent meg kottakiadványa (Zongoraiskola, Gitáriskola, Nyuszi-füzetek, Szolfézsantológia, stb.).

1990 és 2004 között, kiemelkedő pedagógiai munkájáért, 16 tanárunk kapott – „Apáczai-Csere János”, „Németh László” és „Arany Katedra” – kitüntetést, 2 kolléga Polgármesteri Dicséretben részesült, 1 kolléga megkapta a Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt kitüntetést.

Budapest Főváros Önkormányzata a Zeneiskola tantestületének, kollektívájának „Budapestért Díjat” adományozott 2000. november 17-én a Főváros Napja alkalmából.

5. Eredményeink

A fővárosi zeneiskolai hatékonysági vizsgálatok fontos mutatói a **tanszaki arányok egyensúlya, a zeneiskola megtartóereje, a továbbképzős létszám, a felvételi- és versenyteljesítmények, a zeneiskola helyi közművelődésben betöltött szerepe.** Úgy érezzük, zeneiskolánk ezeken a fontos területeken megfelel az elvárásoknak.

„B”-tagozatos tanulóink száma évek óta alig változik, de csökken a zenei pályát választók száma. A szülők nagyobb perspektívát nyújtó, praktikusabb, jobban jövedelmező pályák felé irányítják gyermeküket. 1990 óta 115 növendékünket vették fel a zeneművészeti szakközépiskolákba, ill. a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem előkészítő tagozatára és az ELTE ének-zene-karvezetés szakára.

Hasonlóan szép sikereket könyvelhetünk el a fővárosi és országos versenyeken, ahol több tanszak képviseltette magát. Az elmúlt 10 évben összesen 114 tanítványunk ért el helyezéseket.

Az iskola külső megítélését tükrözi a tanulói létszám alakulása, a szülői, fenntartói vélemények és a társadalmi visszajelzések.

6. A Zeneiskola szerepe a kerület és a főváros közművelődésében

A zeneiskola közművelődésben betöltött szerepe ma már szintén hagyományosnak tekinthető a kerületben és a fővárosban is.

A kerület általános iskoláinak és gimnáziumainak ünnepélyein rendszeresen szerepelnek hangszeres növendékeink és vonószenekekaraink.

A Kerületi Kórustalálkozón tanáraink, növendékeink kóruskíséretet látnak el.

Szólisták, kamaracsoportok zenei számokkal színesítik a helyi egyesületek, civil szervezetek ünnepségeit (Angyalföldért Egyesület, Vöröskereszt, Öregek napközije, Svábhegyi Gyermekeintézet, Ady Gimnázium, Osztrák Gimnázium, stb.).

Fúvószenekekarunk önálló műsort ad a nagyobb kerületi megmozdulásokon (Szent Mihály napi búcsú, Gyermek- és Véraló nap, Közbiztonsági nap, Angyalföldi utcabál, koszorúzások, emléktábla-avatások) és egyéb nagyszabású rendezvényeken (Óbudai Társaskör, Fővárosi Polgármesteri Hivatal, Pető Intézet).

A József Attila Művelődési Ház felkérésére műsort adtak tanítványaink (Bartók emlékest).

Új kapcsolat felvételét tervezzük az Újlipótvárosi Galériával (műsorszámok a Galéria rendezvényeihez, kiállítás rendezése a Zeneiskolában).

7. Kapcsolataink

Zeneiskolánk széleskörű kapcsolatrendszerrel rendelkezik kerületi, fővárosi és országos szinten.

Fenntartói kapcsolat

Fenntartónk a **XIII. ker. Önkormányzat**. Felügyeleti szervünk a XIII. ker. Önkormányzat Képviselőtestülete. Az **Oktatási, Kulturális és Sport Bizottság** messzemenően támogatja iskolánkat és a zeneoktatást.

A XIII. ker. Önkormányzat **Művelődési, Ifjúsági és Sport Osztályával** jó a kapcsolatunk. Javaslatainkat, a döntéshozatal során figyelembe veszik. Eredményeinkről, problémáinkról rendszeresen tájékoztatjuk őket. Segítségükre mindig számíthatunk.

Szakmai kapcsolat

Az **Oktatási Minisztérium** felkérésére szaktanácsadóink részt vettek az új tantervek kidolgozásában és azok szakmai bírálatában. A Minisztérium évente kottatámogatást biztosít a Zeneiskola számára.

Kapcsolatot tartunk a közép- és felsőoktatási intézményekkel, elsősorban a **Bartók Béla Zeneművészeti Szakiskola** tanáraival (felvételik, konzultációk), és a **Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Zeneiskolai Tanárképző Intézet** Budapesti tagozatával (2 tanárunk lát el gyakorlatvezetői feladatot).

Intézményünk a **Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének** megalakulása óta tagja. Kongresszusaikon, rendezvényeiken iskolánk rendszeresen képviselteti magát.

Kapcsolatok civil szervezetekkel

A kerületi és fővárosi civil szervezetek képviselői gyakran kérnek zenei műsorszámokat a Zeneiskolától rendezvényeik színesítésére. Növendékeink, együtteseink rendszeres szereplői a fővárosi és kerületi civil szervezetek műsorainak (Angyalföldért Egyesület, Öregek napközije, Vöröskereszt, Pető Intézet).

Külföldi kapcsolatok

Külföldi megkeresésre 1992 és 97 között több zeneiskolával és művészeti iskolával alakítottunk ki kapcsolatot.

A németországi, izraeli, ausztriai, szlovéniai és londoni cserekapcsolat keretében szólisták, kamaracsoportok, a vonószeneke és a kórus adott nagyszerű koncerteket. A londoni zeneiskolások fogadásakor iskolánk tanárai magas színvonalú, intenzív kurzust tartottak a vendéggyerekeknek és tanáraiknak.

A Fúvószeneke meghívás alapján Németországban, Izraelben és Olaszországban koncertezett.

II. NEVELÉSI PROGRAM

1. A Zeneiskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelvek

Minden gyermek számára biztosítani kell a lehetőséget a zenei tanulmány végzésére.

Célunk megismertetni és megszerettetni a zenei/művészeti értékeket.

Felkelteni az érdeklődést az egyetemes kultúrára, az európai műveltségre, és a nemzeti hagyományok megbecsülésére.

Pedagógiai munkánk során törekszünk arra, hogy a hangszeres és vokális tudás elsajátítása közben a növendék egész személyiségét formáljuk és fejlesszük.

A zeneoktatás fontos feladata a hangszeres játék megalapozása és fejlesztése (tárgyi ismeretek átadása), a zenei mondanivaló, elképzelés megvalósításához szükséges hangszeres technikák, eszközök tanítása.

Külön figyelmet kell fordítanunk a kimagaslóan tehetséges és elkötelezetten érdeklődő tanulók zenei pályára irányítására, a tehetséggondozásra.

A növendékeket a képességüknek megfelelően a legmagasabb fokra kell elvezetni (képességfejlesztés).

A hatékony felzárkóztató munkával megfelelő feltételeket biztosítani a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez.

Önművelésre, önálló ismeretszerzésre nevelés.

Közösségfejlesztés a különböző zenei tevékenységek segítségével (kamaracsoportok, zenekarok, közös produkciók).

A közösségfejlesztés a tanulói létszám megőrzésének is fontos faktora.

A zeneiskola nevelési célja érdeklődő, értékeket kereső és megőrző, vállalt feladataik iránt elkötelezett és tetteikért felelősséget vállaló gyermekek nevelése.

Feladataink

- Tehetségkutatás (széleskörű, sokoldalú felméréssel).
- Személyiségfejlesztés (a művészeti nevelés lehetőségeit – egyéni oktatás – kihasználva, harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakítása).
- Zenei alapkészségek fejlesztése, formálása (hangszeres/tárgyi ismeretek átadása).
- Tehetséggondozás (felkészítés a szakirányú továbbtanulásra).
- Felzárkóztatás (a fejlődésben „megtorpanók” és a szociálisan hátrányos helyzetűek számára).
- Zenehallgatásra nevelés (a zeneművészet értékei iránti érdeklődés felkeltése).
- Társas muzsikálás, kamarazenélés, öntevékeny hangszeres játék iránti igény felébresztése.(önismeret, alkalmazkodó képesség, empátia fejlesztése, a közösségi szellem erősítése).
- Rendszeres gyakorlási szokás kialakítása.

A nevelő-oktató munka eszközei

Az eredményes nevelő-oktató tevékenység minőségét befolyásoló tényezők (eszközök):

- személyi feltételek (pedagógusok, oktató-nevelő munkát segítők),
- tárgyi feltételek (munka körülmények, hangszerek, kották, stb.)

Személyi feltételek

A zeneiskola tantestületében szakmailag jól felkészült, kvalifikált tanárok tanítanak. Ötvenkét és fél álláshelyen főállású, részfoglalkozású, mellékállású ill. óraadó pedagógusok oktatnak. Sok kolléga (23) egyetemi végzettségű, néhányan másoddiplomával is rendelkeznek. Iskolánkban 3 szaktanácsadó, 3 gyakorlatvezető és 2 kerületközi munkaközösség-vezető tanít.

Az iskola tanárainak magas színvonalú szakmai-pedagógiai munkáját fémjelzi a nagy növendék-megtartó erő, a kiváló beiskolázási és verseny eredmények.

Tanáraink rendszeresen részt vesznek szakmai továbbképzéseken (1997 óta több mint 50 kollégánk járt továbbképzésekre) és 4 kollégánk szerzett egyetemi szintű másoddiplomát.

Szaktanácsadóink tevékenyen részt vettek a központi tantervek kidolgozásában. Több tanárunknak jelent meg kottakiadványa (Zongoraiskola, Gitáriskola, Nyuszi-füzetek, Szolfézsantológia).

1990 és 2004 között 16 tanárunk kapott kitüntetést kiemelkedő pedagógiai munkájáért.

Pedagógusaink jelentős rész a kerület általános iskoláiban működő kihelyezett tagozatokon tanít. Tanártársaiktól elszigetelten, néha elég mostoha körülmények között. Kevés az önálló zenetermünk, nagyrészt osztálytermekben tanítunk. Ez nagyon megnehezíti az információáramlást és a tantestületi közösség kialakulását.

Az oktató-nevelő munkát segíti 1 gazdasági vezető, 1 iskolatitkár, 3 hangszerkarbantartó és portások, takarítók és kézbesítő.

Tárgyi feltételek

A zeneiskolánk eszköz és felszerelési ellátottsága az 1/1998. (VII.24.) OM rendelettel módosított 11/1994. (VI.8.) MKM rendeletben meghatározottaknak, a működéshez megfelelő.

A kerületünkben a zeneoktatás részben a Zeneiskola központi épületében (kulturált körülmények között összesen 11 tanteremben és 1 hangversenyeremben), részben a kihelyezett tagozatokon (a kerület 12 általános iskolájában, többségében iskolai tantermekben valamint 7 önálló zeneteremben) zajlik.

A központi épületben jól felszerelt tantermek, kiváló akusztikájú és méretű hangversenyerem valamint – az Önkormányzat által megvásárolt és átalakított lakásban – tanári szoba és gazdasági iroda található.

A kihelyezett tagozatokon 7 db önálló zeneteremben (nyugodtabb, esztétikusabb körülmények között, a törvényi előírásoknak megfelelő tárgyi ellátottság mellett) tanítunk. A pedagógusaink többsége a kihelyezett tagozatokon osztálytermekben tanít (a körülményekből adódóan, rosszabb hangszereken, hiányos felszereltség mellett). Fontos feladatunk, hogy az

általános iskolákkal közösen megkeressük a – mindkét fél számára – legmegfelelőbb megoldást, javítsuk a munkakörülményeket és biztosítsuk a szükséges munkaeszközöket (jobb minőségű hangszerek biztonsága, zárható szekrények, ötvonalas táblák, zongoraszékek).

A zeneiskola hangszerellátottsága mennyiségileg kifejezetten jónak mondható, rendelkezünk a kötelező hangszerekkel. A hangszerállomány minőségének javítása folyamatosan, a tanszaki igények és a költségvetési lehetőségeink figyelembevételével történik. Szükség van állandó karbantartásra és hangszertartozékok pótlására. Különösen nagy gond a zongorák és pianínók generáljavítása.

Több manufaktúrás, jobb minőségű hangszerre (vonós mesterhangszer, minőségi fúvós hangszerek) lenne szükségünk, sajnos ezek beszerzése évről-évre drágább. Költségvetésünk kiegészítésére rendszeresen pályázunk, valamint a „Zenélő Gyerekek” alapítványnak felajánlott szülői 1 %-okból vásárolunk alapítványi hangszereket.

A zongora kivételével hangszereinket a tanulóknak kikölcsönözzük. Elmondható, hogy a kölcsönözhető hangszerekkel szinte teljes körűen kielégíthetjük az igényeket és alig van olyan tanuló, aki azért nem tanulhat zenét, mert a család anyagi lehetőségét meghaladja a hangszervásárlás.

A kihelyezett tagozatokon (a tagintézmény telephelyein) gyakran előforduló rongálásokat sajnos nem tudjuk elkerülni. Az általános iskolák nem tudnak felelősséget vállalni az osztálytermekben elhelyezett pianínóért, zongoráért. Hangszereink állapotának megőrzéséhez több önálló zeneteremre lenne szükségünk. Hangszereink nagy igénybevételnek vannak kitéve, rendszeres javíttatásuk mellett szükséges az amortizálódott hangszerek folyamatos cseréje, pótlása.

A pedagógiai munkát megfelelő számú kotta, könyv, CD, magnó- és videokazetta, audiovizuális berendezés, rádiós magnó, diavetítő, HIFI berendezés, metronóm, hangoló-gép segíti.

Az eszközök részletes leírását „A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke” c. fejezet tartalmazza.

A zeneiskolai nevelő-oktató munka eljárásai

Tanulói jogviszony létesítése

A zeneiskolai felvételiéről a tanév rendjében meghatározottak szerint kell a szülőket értesíteni.

A felvételi vizsgákat május közepén tartjuk, a pót-felvételek ideje szeptember első hétfője.

A zeneiskolai felvételi meghallgatások időpontját 90 nappal korábban az iskolák hirdetőtáblájára ki kell függeszteni, szükség szerint megismételni.

Felvételi feltételek:

1. Előképző képességvizsgáló felvételi követelmények
A jelentkező legyen képes:
 - a./ a tanár által bemutatott rövid, egyszerű ritmust a megadott tempóban visszatapsolni,
 - b./ néhány hangból álló dallamot (motívumot) hallás után tisztán visszaénekelni,
 - c./ korának megfelelő szinten egy kis gyermekdalt önállóan elénekelni,
 - d./ rendelkezzen minimális zenei affinitással.
2. Hangszerválasztáskor: rendelkezzen a jelentkező az adott hangszer megszólaltatásához szükséges alkati adottságokkal. Az alkalmasságról – meghallgatás alapján - a szaktanárok döntenek.
Egyes tanszakokon orvosi vizsgálat szükséges (fúvós, ének).
3. Más zeneiskolából történő átvétel esetén a bizonyítvány elfogadható.
Esetenként az átjelentkező növendékek osztályba sorolásáról a szaktanárok - meghallgatás után - döntenek.

Tanulói jogviszony megszűnése

A tanulói jogviszony megszűnésének módjai:

- a szülő vagy a nagykorú tanuló bejelenti, hogy kimarad az iskolából,
- az utolsó alapfokú évfolyam utolsó napján, ha a tanuló nem tesz művészeti alapvizsgát (2005/2006-os tanévtől kezdődően),
- ha a tanulónak összesen 10 igazolatlan órája van törölni kell a tanulói névsorból, (a szülőt először lehetőleg személyesen majd legalább 2 alkalommal írásban figyelmeztetni kell)
- megszűnik a jogviszony a kizárás az iskolából fegyelmi határozat jogerőre emelkedésének napján.

2. A zeneművészeti nevelés céljai és feladatai

A zenetanulás iránti igény/érdeklődés felkeltése (tehetségkutatás).

A zenei nevelés feladata – a egyéni képességek és életkori sajátosságok figyelembevételével - a zenei műveltség megalapozása, zenei képességek (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, zenei memória, előadói készség) fejlesztése, zenei ismeretek (hangszeres és elméleti) tanítása.

A zenei nevelés sajátos eszközének – egyéni oktatási forma – segítségével sokoldalúan fejleszti a növendékek személyiségét.

A zeneművészeti nevelés a zenehallgatás megszerettetésével, a zeneművészeti alkotások megismertetésével törekszik a kultúrált életvitel kialakítására.

A zeneoktatás célja a tehetség felismerése és gondozása, a kiemelkedő képességű növendékek felkészítése a szakirányú továbbtanulásra.

Az önálló munkára nevelés célja a későbbi öntevékeny, amatőr zenei tevékenységek iránti igény felkeltése.

A különböző – közösen végzett – zenei tevékenységekkel (kamarazenei és zenekari játék) erősíteni a közösségi szellemet.

Az eredményes, hatékony gyakorlási szokások kialakításával rendszeres munkára nevel.

A célokhoz kapcsolódó feladatok

Tehetségkutatás

- keresni kell az olyan bemutatkozási formákat, melyek felkeltik a zenetanulás iránti igényt (óvodák és általános iskola 1. osztályosok számára szervezett, hangszeres bemutatók),
- lehetőség szerint növelni kell a kiselőképzős csoportok számát (felvételik kiterjesztése előzetes igényfelmérés után),
- az előképzősök a hangszerválasztás előtt ismerjék meg a hangszereket
- („Séta Hangszer-országban” bemutató szervezése felvételik előtt, Kicsinyek bérleti koncertjén az előképzős csoportok szervezeten vegyenek részt).

Munkára nevelés

- a helyes gyakorlási szokások kialakítására új és hagyományos didaktikai módszerek alkalmazása (a hangszeres órák állandó feladata legyen a kottaolvasás rendszeres karbantartása, gondozása; a „lapról-olvasás” és a tudatos memorizálás elsajátíttatása; a hatékony gyakorlás előkészítése és ellenőrzése; „gyakorlási órák” beiktatása; önállóan megtanult művek bemutatása),
- rendszeres gyakorlás számonkérése (gyakorlófüzet vezetése, segítségnyújtás a gyermek célszerű napirendjének kialakításában).

Kamarazene fejlesztése

- különféle hangszerekből álló kamaracsoportok kialakítása (a csoportok számának növelése),
- bemutatkozási lehetőségek teremtése (Kamarazene Napok rendezése),
- tanári továbbképzések a témakörben (hospitálás közép- és felsőfokú iskolákban és meghívott főiskolai tanár előadása),
- megfelelő zenei anyagok felkutatása, beszerzése,
- a közösségfejlesztés fontos eszköze a közös zenei produkciók tanítása.

Vonósutánpótlás biztosítása

- a hangszerek megismertetése az előképzős csoportokban (hangszerbemutatók az előképzős órákon, hangversenyeken)
- a kimaradások csökkentése, az okok feltárása után módszertani változtatások kidolgozása a különösen nehéz technikai feladatok megoldására (pl. fekvésváltás alkalmazása)
- a tananyag átgondolásánál és ütemezésénél figyelembe kell venni a gyerekek növekvő iskolai és egyéb elfoglaltságait (gimnáziumi felvételik időszakában lassabb haladás a zenélési kedv megtartásával – könnyebb hangszeres és kamarazenei anyag tanításával)
- korán bevonni a tanulókat a zenekari munkába (Tücsökzenekar)
- felkelteni az igényt és biztosítani a gyakorlatot, hogy a későbbiekben a Vonósenekar tagjaként részt vehessenek a közös muzsikálásban,
- a hegedű és cselló tanszak növendéklétszámának növelésével biztosítani kell a zenekarok vonós utánpótlását,
- a vonósenekar fejlesztése közös fenntartói, iskolai és társadalmi igény fontos feladatunk a megfelelő növendék és tanári létszám biztosítása.

Zenehallgatás a szolfézs oktatásban

- szorgalmazni kell a szolfézsórákon való rendszeres zenehallgatást (az óravázlatban tervezni kell),
- a tanszak tanárai készítsenek osztályokra bontott hangzó anyagot (kazetták összeállítása),
- szolfézs csoportok közös hangverseny-látogatása (ifjúsági előadások, bérleti hangversenyek),
- bemutató tanítások tartása a témával kapcsolatban.

Tehetséggondozás

- a tehetség felismerése időben (a képességek széleskörű feltérképezése után „B” tagozatra átsorolás),
- képességeknek megfelelő terhelés és (gyakori szerepeltetés különböző fórumokon),
- a fejlődés mértékének folyamatos kontrollja (rendszeres konzultáció, meghallgatás tanszakvezető, szaktanácsadó, esetenként főiskolai tanár vezetésével),
- a tanár személyiségével, változatos pedagógiai módszerekkel animálja a gyereket (előjátzás, művészfelvételek meghallgatása, személyre szabott anyagválasztás, a zenei gondolatok közérthető, „képi”, szóbeli megfogalmazása),
- hasznos tapasztalatszerzés a versenyeken, kurzusokon, továbbképzéseken való részvétel.
- időt kell biztosítani a felzárkóztatásra (a hangszerüket későn kezdő tehetséges, szorgalmas növendékek, valamint a szociálisan hátrányos körülmények között élő tanulók számára).

3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A zeneművekkel való foglalkozás, a hangszeres órán történő munka közvetlenül fejleszti a személyiség egészét – a pontosságot, fegyelmet, koncentrációt, kitartást, emlékezetet.

Közös zenei programok (pl. szolfézs-, zeneirodalom csoportok, hangszeres osztályok számára hangverseny-, operalátogatás) szervezésével értékes életvitel kialakítására neveljük tanítványainkat.

Társas muzsikálás különböző formáival (kamarazene, zenekar, kórus) fejleszthető a felelősségérzet, egymásra figyelmet, egymás iránti tolerancia.

Önálló feladatok kijelölésével (önállóan megtanult darabok bemutatása koncerten) kell erősíteni a problémamegoldó képességet, a felelősségvállalást és az önismeretet.

Az egyéni megfigyelési feladatok (pl. lapról olvasási feladatok) kijelölésével erősíthetjük az önálló ismeretszerzést.

A tanári példa emberi, erkölcsi és szakmai téren egyaránt meghatározó. Az igényes tanár magasrendű célokat tűz növendékei elé, mert tudja, hogy a nagyobb cél nagyobb erőket mozgósít.

A tanári közösség minősége befolyásolja a növendék magatartását és mintául szolgálhat saját közösségeinek kialakításához.

Eszztétikai nevelést csak kulturált környezetben lehet folytatni. A tanár feladata – ahol erre lehetőség nyílik – az adott környezet inspiráló kialakítása (képek, hangversenynaptár, aktuális hirdetések, virágok, stb.).

4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A zeneművészeti oktatási intézmények felépítése (iskolánkban a zeneoktatás 11 tagiskolában és 1 központi épületben folyik) és az intézményben folyó sajátos nevelő-oktató munka (egyéni oktatás) különösen indokolttá teszi a közösségek fejlesztésével való foglalkozást.

A tanári és diák közösségeink erősítésének hagyományos formái közül egyik legnépszerűbb régi hagyományunk a bérleti hangversenysorozat megrendezése. A sorozat koncertjei:

1. Vendégművészek hangversenye, melyen esetenként volt növendékeink is szerepelnek
2. Kicsinyek Karácsonyi hangversenye – karácsonyfa állítással és a szereplők megajándékozásával
3. Tanári hangverseny – ez egyben a Kerületi Pedagógiai Napok nyitórendezvénye is
4. Növendék díszhangverseny – a felvételizők és a versenygyőztesek hangversenye
5. Kamarahangverseny – kamaracsoportok, tanár-diák kamarazenekar szereplésével.

Régi növendékeink emberi-szakmai fejlődését figyelemmel kísérjük. Gyakran tartják hangversenytermünkben diplomahangversenyüket és rendszeres szereplői a bérleti hangversenysorozat „Volt növendékeink” koncertjének. Egyik legszebb hagyományunk, hogy régi növendékeink közül sokan tanárként térnek vissza iskolánkba.

A diák közösség erősítésének egyik legkedveltebb formája a közel két évtizede működő nyári zenei tábor (zenekari-, kórustagoknak, hangszeres tanulóknak). A 8 - 10 napos intenzív próbák, vetélkedők, kirándulások, sportprogramok erősítik a zeneiskola közösségeit.

A közös muzsikálás (zenekarok, kamarazene) fejlesztése fontos „építője” a közösségfejlesztésnek. Zenekari szereplésekkel, Kamarazene Napok rendezésével és a zenekari utánpótlás biztosításával kell segíteni a tanulói közösségek kialakulását/működését.

A szakmai közösségek (tanszakok) fejlesztését szolgálják a tanszaki foglalkozások, ahol lehetőség nyílik a tapasztalatcserére, egymás munkájának megismerésére, pedagógiai és módszertani problémák megvitatására. Hasznos továbbá közös beszámolók, vizsgák, bemutató tanítások, versenyek/találkozók szervezése. A különböző tanszakok kapcsolatának kialakulását segíti a közös produkciók tanítása és egymás vizsgáinak/koncertjeinek meghallgatása.

Rendkívül fontos a tantestületi közösség fejlesztése is hiszen pedagógusaink többsége „szétszórtan”, egymástól elszigetelten tanít a tagiskolákban. Nehéz a naprakész információ biztosítása kevés a közös tantestületi program.

Régi hagyományként minden évben tanári karácsonyt rendezünk. Fehér asztal mellett, jó hangulatú, saját készítésű vacsorával, egymás jelképes megajándékozásával ünnepelünk.

Újabb hagyományunk a műsoros-zenés Mikulás ünnepség, melyet a tanárgyerekek számára rendezünk. Közösségfejlesztő hagyománnyá szeretnénk tenni a tavaszi tanári kirándulást is.

5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

A tehetséggondozás az alsófokú zeneoktatás kiemelt feladatai közé tartozik.

A személyi és tárgyi feltételek biztosítása egyformán fontos.

A személyi feltételek szempontjából döntő jelentőségű, a legfőbb motivációs erő a szakmailag magasan képzett és a tehetség kibontakoztatása iránt elkötelezett pedagógus személye.

A tárgyi feltételek sorában elsődleges a megfelelő minőségű hangszer, hangszertervezők, a rendszeres hangszerkarbantartás anyagi feltételeinek biztosítása.

A szülői támogatás szintén meghatározó. Tudatosítani kell a szülőknél, hogy a gyakorlás feltételeinek biztosítása mellett nagyon lényeges a zenének a családi értékrendben biztosított szerepe is.

A tehetség kibontakozásában meghatározó szerepe van a koncertszerepléseknek, versenyeken való részvételnek, mert ezek alkalmat adnak az összehasonlításra, megmérettetésre és inspirációt jelenthetnek a további munkához.

A hangszeres főtárgytanárok és az elméletet oktató tanárok között szoros együttműködés szükséges, valamint a közismereti iskolával kialakított kapcsolat sem elhanyagolható a tehetséggondozás folyamatában (segíthet elkerülni pl. egy zenei tehetség felesleges túlterhelését).

Kiemelkedő növendékeinket – szaktanári javaslatra – az évzáró ünnepélyen megjutalmazzuk. Hagyományunk szerint – a „Zenélő Gyerekek” Alapítvány díjaként – az iskola legkiválóbb tanulóinak az „Év Zenélő Gyereke” címet, a kiemelkedő munkát végző továbbképzősöknek pedig „Zeneiskolai Nívódíjat” adományozunk.

A zeneiskola szolgáltatásai, tanórán kívüli tevékenységek

A zeneiskolában művészeti nevelés és oktatás folyik. A zenei alapkészségek tanítása mellett, megalapozza a művészi kifejező készségeket, valamint előkészít, felkészít a szakirányú továbbtanulásra.

Az oktatás egyéni (hangszeres és vokális tanszakokon) és csoportos (elméleti és néhány hangszeres, vokális tanszakon: kamarazene, kórus, improvizáció) formában zajlik.

Az oktatás előkészítő, alapfokú és továbbképző évfolyamokon folyik. Az évfolyamok száma (max.): 2 év előkészítő, 6 év alsó fok, 4 év továbbképző (tanszakokra lebontva lásd a Helyi tantervben).

A tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tehet, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően művészeti záróvizsgát tehet a jogszabályban meghatározottak szerint.

A zeneiskolában tanított tanszakok: zongora, hegedű, brácsa, gordonka, magánének, furulya, fuvola, szaxofon, oboa, klarinét, tuba, csembaló, fagogg, kürt, trombita, harsona, ütő, nagybőgő, gitár, harmonika, kamarazene, zeneirodalom, collegium musicum, improvizáció, előkészítő, szolfézs, zeneelmélet, kórus.

A zeneiskola tantárgyszerkezetét és képzési struktúráját a Helyi tanterv tartalmazza.

A kötelező tanórai foglalkozásnak számítanak:

- a zeneiskolai hangversenyek (bérleti, tanszaki, hó-végi, növendék, nyilvános közös órák) és a hangversenyeket megelőző próbák
- a szakmai versenyek (zeneiskolai, fővárosi, országos) - az induló növendékek kiválasztása a hangszeres tanár, az igazgató, a szaktanácsadó, a tanszakvezető javaslata alapján történik
- a továbbtanulással kapcsolatos tevékenységek (terempróbák, meghallgatások, előfelvételik).
- a külföldi csereutazások, cserekapcsolatok, szereplések.

A zeneiskolai tanórán kívüli tevékenységei a tehetséggondozást és a közösségek fejlesztést szolgálják.

Tanórán kívüli foglalkozások:

- nyári zenei tábor
- koncert-, opera-, múzeum látogatás
- alkalmi kamarazene foglalkozások,
- tanári továbbképzés bemutató tanításán való szereplés.

6. A Pedagógiai Program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az iskola eszközállománya és felszereltsége (hangszerek, bútorok, gépek, stb.) – a 11/1994. (VI.8.) MKM rendelet alapján – a működéshez megfelelő. A hangszerellátottság mennyiségileg kifejezetten jónak mondható, minőségileg legfeljebb jó, néhány területen inkább közepes.

Hangszerállományunk

A központi épületben és a kihelyezett tagozatokon összesen 20 db zongora (ebből 2 db hangversenyzongora.) és 21 db pianínó van.

Növendékeink számára kikölcsönözhető hangszereink:

126 db hegedű	4 db brácsa
63 db cselló	7 db bőgő
29 db gitár	16 db harmonika
36 db fuvola	6 db oboa
43 db klarinét	6 db fagott
24 db trombita	8 db harsona
26 db vadászkürt	6 db fife
55 db furulya	2 db szaxofon
3 db piccolo	2 db tuba
10 db tenorkürt (bariton)	

További hangszereink:

2 db elektromos zongora	1 db helikon
2 db ütős készlet	2 pár cintányér
3 db kisdob	3 db nagydob
2 db dobfelszerelés	1 db békasor
2 db xilofon	1 db csembaló
1 db marimba	1 pár hordozható timpani
1 pár bongó	
1 pár timbales	

Alapítványi hangszereink (melyeket a szülők által felajánlott SZJA 1 %-ból vásároltunk): a következők: 3 db pianínó, 4 db hegedű, 2 db cselló, 1 db fuvola, 1 db oboa, 2 db tenorkürt (bariton), 2 db trombita, 2 db harsona, 1 db basszusklarinét, 2 db gitár és 1 db nagydob.)

Könyvtárunkban jelenleg 4916 db kotta, 404 db könyv, 313 db lemez, 147 db CD, 58 db kazetta és 24 db videokazetta található.

Pedagógiai munkánkat segítő eszközök és felszerelések köre a működéshez kielégítő, a törvényi előírásnak megfelelő.

A kihelyezett tagozatok eszközellátottsága – a hangszerek/eszközök megóvásának hiánya és a helyi adottságok miatt – nem teljes körű. Gondot kell fordítanunk a felszereltség javítására, bővítésére, a lehetőségek maximális kihasználása mellett. Hangszereink állapotának megőrzésére több önálló zeneteremre lenne szükségünk.

A vonós és fúvós hangszerek valamint a zongorák, pianínók minőségét rendszeres, tervszerű felújítással, karbantartással igyekszünk megőrizni. Az amortizáció, elhasználódás miatti hangszerutánpótlás biztosítása az éves költségvetési összegből valamint ennek kiegészítéseként pályázati támogatásokból történik.

7. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A zeneoktatás kivételes lehetősége, hogy egyénileg foglalkozik a tanár a tanítványaival, valamint a hosszú – gyakran 10-12 évig tartó – „munka-kapcsolat” következtében a **tanár-diák** kapcsolat szorosabb, személyesebb.

Tanáraink a legtöbb **szülő**vel szinte napi kapcsolatot alakítanak ki. A szülőknek lehetőségük van végighallgatni az órákat, jobban megismerhetik a tanár elvárásait, gyermekeik fejlődését. A koncertek, közös-órák, beszámolók rendszerint személyes beszélgetésekkel zárulnak. A szülők nevelési vagy egyéb gondjaikkal gyakran felkeresik a tanárt, esetenként az iskolavezetést valamelyik tagját. Fontos szerepe van a tájékoztatásban a tanszakonkénti szülői értekezletnek, a szöveges tájékoztatóknak és a hirdetéseknek.

A pedagógusok és szülők közötti kapcsolattartás egyéb formái:

- szülői értekezlet
- nyílt nap
- gyakori, személyes (telefonos) kapcsolat.

Meggondolandó lenne újjászervezni a Szülői Munkaközösséget aktív, segítőkész szülők közreműködésével. Gyakrabban igénybe venni segítségüket zeneiskolai rendezvények szervezésébe, propagálásába (sajtó), bevonni őket a zeneiskola életébe.

Az Iskolaszék munkáját a törvényben előírtaknak megfelelően végzi. Ötleteikkel segítik az iskola munkáját, véleményezik az iskola munkatervét, programjait.

A szülő-pedagógus- tanuló találkozásának leggyakoribb fórumai:

- koncertek
- nyilvános vizsgák
- nyílt napok (érdemes lenne kiterjesztése a kihelyezett tagozatokra is)

Az elmúlt években a zeneiskolában folyó pedagógiai munka szélesebb körű megismertetése céljából – a Fővárosi Pedagógiai Napok keretében – tartott Nyílt Napoknak nagy sikere volt. Szeretnénk ha hagyománnyá válna és lehetőség szerint a tagiskolákban is megrendezzük.

Tanszaki hangversenyeken – tanári kezdeményezésre – egyre több szülő és testvér vesz részt kamarazenei műsorszámokkal. A családi kamarazenéléssel is szeretnénk iskolánkban hagyományt teremteni.

A fenti új hagyományok bevezetésével szeretnénk bővíteni a szülő-tanuló-pedagógus közösségek együttműködésének formáit.